

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-3.03

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

МЕТОДОЛОГІЯ, МЕТОДИ І ЗАСОБИ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки магістрів

галузі знань – 1801 Специфічні категорії

спеціальності - 8.18010013 Управління проектами

(Шифр за ОПІ -- НПП.03.2)

Одеса – 2013

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Одеським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доктор наук з державного управління, професор Безверхнюк Тетяна Миколаївна, кафедра управління проектами Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України.

Обговорено та рекомендовано до видання Президією Науково-методичної комісії з галузі знань 1801 «Специфічні категорії» спеціальності 8.18010013 «Управління проектами» від 20.12.2004 р. наказ № 953 (до 2012 року – шифр 8.000003).

ОРІДУ НАДУ
при Президентові України, 2013
© Безверхнюк Т.М., 2013

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методологія, методи і засоби проектного менеджменту» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки МАГІСТРА галузі знань 1801 «СПЕЦИФІЧНІ КАТЕГОРІЇ» спеціальності 8.18010013 «УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методологія, методи і засоби проектного менеджменту» є методичне, інструментальне та технологічне забезпечення функцій та підсистем управління проектами за основними фазами життєвого циклу проекту.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Методологія, методи і засоби проектного менеджменту» базується на знаннях, отриманих при засвоєнні навчальних дисциплін «Вступ до управління проектами», «Економіко-математичні моделі і методи проектного менеджменту», «Теорія систем та системний аналіз», «Проектний аналіз».

Знання з дисципліни «Методологія, методи і засоби проектного менеджменту» застосовуються при вивченні навчальних дисциплін «Прийняття проектних рішень», «Методи і засоби експертизи проектів», «Управління програмами розвитку регіонів і міст», «Управління проектами в публічній сфері», «Управління ризиками проектів».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Концепція управління проектами.
2. Планування проектних дій.
3. Передінвестиційна фаза проекту.
4. Розроблення проекту.
5. Контроль та регулювання проекту.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія, методи і засоби проектного менеджменту» є формування у слухачів знань і вмінь використання сучасного проектного інструментарію до вирішення завдань розвитку систем різних рівнів, орієнтації процесів управління на досягнення кінцевих результатів з мінімальними витратами часу та коштів і засвоєння методології управління проектами як нового прогресивного інструментарію управління часовими, ресурсними, витратними, якісними параметрами майбутнього продукту/послуги .

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія, методи і засоби проектного менеджменту» є:

- надати слухачам систематизовані знання з основ розробки та обґрунтування концепції проекту, методики оцінки ефективності проекту, планування проектної діяльності, планування проектних дій, прийняття проектних рішень, виконання проектних дій;

- сформувані у слухачів уміння з підготовки, виконання і завершення проектів, аналізувати поточний стан виконання проекту та приймати своєчасне, обґрунтоване та компетентне рішення щодо проекту;

- удосконалити навички по використанню технологічних засобів та інформаційних інструментів для розроблення і реалізації конкретних заходів з управління проектами і застосування їх в поточній діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми слухачі повинні:

- оволодіти знаннями з теорії проектно-методології та її організаційно-процедурних аспектів: сучасні моделі, методи та технології професійного управління проектами, які базуються на філософії життєвих циклів проектів та програм, орієнтованих на кінцеві результати та на мову професійного спілкування учасників проектів;

- здобути вміння застосовувати сучасний інструментарій управління проектами в адміністративній, господарській і управлінській діяльності;

- здійснювати моніторинг і оцінювання стану проекту, що реалізується; розробляти на основі проектного підходу конкретні заходи щодо оптимізації функцій управління проектами - управління часом, вартістю, закупівлями, якістю, ризиками тощо;

- приймати науково обґрунтовані рішення щодо управління проектами та забезпечувати їх виконання.

1.4. Методи викладання та стратегія навчання.

На вивчення навчальної дисципліни за денною та заочною формами навчання відводиться *243 години / 4,5 кредити*.

Засвоєння матеріалу та оволодіння навичками здійснюється слухачами під час лекцій, на семінарських заняттях, у ході проблемних дискусій та самостійної роботи над ситуаційними вправами, а також у процесі безпосереднього ознайомлення з роботою відповідних установ і організацій. Для проведення практичних та семінарських занять передбачається запрошення практиків.

Стратегія навчання ґрунтується на евристичному та діяльнісному підходах і спрямована на формування нових знань і їх практичне застосування. Передбачене наступне:

- лекції (форма проведення занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу);

- практичні заняття (форма заняття, при якій викладач організує детальний розгляд слухачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання слухачем відповідно сформульованих завдань);

- семінарські заняття (форма заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих слухачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів);

- самостійна робота (засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять);

- консультації (форма заняття, при якій слухач отримує відповіді від

викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування);

- індивідуальні навчальні заняття (проводиться з окремими слухачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей).
- тематичні зустрічі за темами модуля.

До самостійної роботи відносяться такі види роботи слухача: опрацювання лекційного матеріалу і не розглянутих під час лекцій питань програми, у тому числі виконання конкретних завдань, передбачених програмою; підготовка курсового проекту, а також підготовка до семінарських та практичних занять, підсумкового контролю (вивчення літератури, аналіз нормативно-правових актів, інших джерел, узагальнення досвіду роботи органів публічної влади), ін.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи управління проектами

Змістовий модуль 1. Концепція управління проектами

Тема 1. Сучасний погляд на проект, як об'єкт управління

Проект як комплекс документів і комплекс дій. Основні характерні риси проекту. Класифікація проектів. Проект і програма. Проект і продукт. Цінність проекту

Тема 2. Сутність управління проектами

Управління проектами як синтетична дисципліна. Сучасні підходи до управління проектами: системний, процесний, проактивний. Управління проектами як система і як процес. Процесна концепція управління проектами. Базові варіанти схем управління проектами. Позиціонування проекту по відношенню до структури організації. Основні категорії керованих параметрів проекту

Тема 3. Основні документи проекту

Устав проекту. Опис змісту проекту. План управління проектом. Стандарт управління проектом.

Тема 4. Мета і стратегія проекту

Ціль та місія проекту. Концепція SMART. Дерево проблем. Причино-наслідковий зв'язок. Побудова дерева цілей. Стратегія проекту. Оточення проекту. Три етапи розроблення стратегії проекту: стратегічний аналіз, розроблення і вибір стратегії, реалізація стратегії. Метод «стратегічні карти».

Тема 5. Аналіз зацікавлених сторін. Концепція стейкхолдерів.

Історія та ідея концепції зацікавлених сторін. Стандарт взаємодії з зацікавленими сторонами. Методичні підходи до управління зацікавленими сторонами. Принципи аналізу зацікавлених сторін. П'ять основних кроків аналізу зацікавлених сторін. Реєстр зацікавлених сторін. Матриця влада/інтереси. Матриця аналізу зацікавлених сторін.

Тема 6. Логічна матриця проекту (СЛС).

Логічна матриця як інструмент підготовки проекту. Переваги логічної матриці. Структура логічної матриці. Вертикальна та горизонтальна логіка проекту. Принципи заповнення логічної матриці.

Тема 7. Фази та життєвий цикл проекту.

Поняття життєвого циклу проекту. Етапи життєвого циклу. Фаза проекту. Основні фази проекту. Характеристика кожної фази за діями. Документи за фазами.

Тема 8. Функції та підсистеми управління проектами

Відмінності між функціями проектного та функціонального управління. Функції управління проектом. Відмінності між підсистемами та функціями проектного управління. Підсистеми управління проектами.

Змістовий модуль 2. Планування проектних дій

Тема 9. Структуризація проекту

Основні етапи процесу планування проекту. Структура проекту та структуризація проекту. Функції структуризації проекту. WBS-структура проекту. Етапи розробки та формування рівнів WBS. Основні етапи розробки робочої структури проекту. Визначення ступеня деталізації проектних робіт. Робоче завдання. Зміст проекту через декомпозицію його продуктів. OBS-структура проекту. Відмінності між організаційною структурою організації та організаційною структурою проекту. Матриця відповідальності проекту. Структура витрат проекту. Структура ресурсів проекту.

Тема 10. Методи структуризації проекту

Моделі структуризації проекту. Дерево цілей. Основні правила побудови дерева цілей. Робоче завдання. Сітьова модель. Елементи сітьової моделі: робота, подія, шлях. Види робіт в проекті. Веха проекту. Діаграма PDM. Графік Ганта. PERT-діаграма. Метод критичного шляху. Правила побудови сітьової моделі.

Тема 11. Методика побудови сітьового графіку.

Кодування роботи. Ліквідація паралельності двох робіт. Побудова сітьової моделі і присвоєння номерів роботам. Побудова структурної таблиці різних комплексів робіт. Розроблення критичного шляху сітьового графіку. Визначення часу завершення проекту.

Тема 12. Ресурси проекту.

Визначення ресурсів проекту та їх класифікація. Структура ресурсів проекту. Основні характеристики трудових ресурсів. Характеристика матеріальних ресурсів. Планування потреби в ресурсах.

Тема 13. Учасники проекту.

Види учасників проекту. Функції, ролі та ступінь впливу учасників проекту на його реалізацію.

Модуль 2. Технологія управління проектом

Змістовий модуль 3. Передінвестиційна фаза проекту

Тема 14. Розробка концепції проекту.

Формування інвестиційного задуму проекту. Попередня проробка цілей і завдань проекту. Попередній аналіз здійсненності проекту. Побудова СЛС проекту. Устав проекту.

Тема 15. Аналіз інвестиційних можливостей.

Структура попереднього техніко-економічного обґрунтування проекту. Аналіз ринку, концепція маркетингу. Опис змісту проекту: функціональне призначення послуг, основні параметри проектних рішень. Попередній план проекту: опис виробничого плану та етапи впровадження. Проектний аналіз. Оцінка життєздатності та фінансової реалізуємості проекту.

Тема 16. Техніко-економічне обґрунтування проекту та бізнес-план.

Структура ТЕО. Порядок розроблення, узгодження та затвердження проектно-кошторисної документації. Структура бізнес-плану. Вихідна інформація для бізнес-плану. Зміст бізнес-плану. Прийняття рішення про інвестицію.

Змістовий модуль 4. Розроблення проекту.

Тема 17. Планування проекту.

Мета, призначення і види планів. Процес планування проекту. Основні та допоміжні процеси планування. Обов'язкові елементи плану проекту. Типові помилки планування. Фінансове планування. Основні етапи фінансування проекту.

Тема 18. Розробка проектної документації. Бюджет проекту.

Склад і порядок розробки проектної документації. Управління розробкою проектно-кошторисної документації. Види проектних фірм. Експертиза проектно-кошторисної і проектної документації. Управління вартістю проекту. Бюджетування проекту.

Тема 19. Підрядні торги і контракти

Класифікація торгів. Функції учасників торгів. Порядок проведення підрядних торгів. Договори і контракти. Види і структура договорів. Підписання і виконання договорів.

Тема 20. Організація проектного офісу

Поняття проектний офіс та офіс проекту. Основні принципи організаційного проектування. Функції проектного офісу та його структура.

Змістовий модуль 5. Контроль та регулювання проекту.

Тема 21. Контроль виконання проекту

Контроль як основа управління проектною діяльністю. Етапи контролю проекту. Принципи побудови ефективної системи контролю. Види контролю: попередній, поточний, заключний. Технологія оцінки проектної діяльності.

Тема 22. Проектні відхилення.

Сценарії управління відхиленнями. Управління ризиками. Управління проблемами. Управління змінами.

Тема 23. Управління якістю проекту.

Сучасна концепція управління якістю. Менеджмент якості проекту. Стандарт управління якістю проекту. Забезпечення функціонування і удосконалення системи менеджменту якості проекту.

Тема 24. Управління комунікаціями проекту

Схема внутрішньої та зовнішньої комунікації проекту. Процеси функції управління комунікаціями. Планування системи комунікацій. Інформаційна система управління проектом.

Тема 25. Завершення проекту.

Передача в експлуатацію. Закриття контракту. Вихід з проекту. Створення бази знань по проекту.

3. Рекомендована література.

Базова

1. Закон України від 21 жовтня 2010 р. № 2623–VI «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» : [Електронний ресурс]. – zakon.rada.gov.ua/laws/annot/2623–17
2. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.06.2012 року № 724 «Форма інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка» // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1310-12/paran4#n4>;
3. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 20.06.2013 р. № 699 «Про деякі питання підготовки документів для реалізації проектів соціально-економічного розвитку», в частині Техніко-економічне обґрунтування проекту // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1066-13>;
4. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.11.2012 р. № 1279 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка»//http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=32854.
5. Наказ Міністерства економіки України від 06.09.2006 р. № 290 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємства» // <http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 09 листопада 2011 р. № 1154 «Про утворення Ради з питань запровадження інноваційної моделі функціонування будівельного комплексу і розгляду будівельних проектів, що мають важливе значення для соціально-економічного розвитку регіонів» : [електронний ресурс] – режим доступу – <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1154-2011>

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2002 р. № 483 «Про порядок затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи» : [[Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.
8. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки Комітету з економічних реформ при Президентові України «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf
9. Бушуев С.Д. Управление проектами: основы профессиональных знаний и система оценки компетентности проектных менеджеров / С. Бушуев. – К. : ІРІДУМ, 2006. – 208 с.
10. Бушуев С. Д. Инвестиционные инструменты проектного менеджмента / С. Д. Бушуев, Э. А. Гурин ; Украинская ассоциация управления проектами. – К. : УкрИНТЭИ, 1998. – 184 с
11. Грашина М. Основы управления проектами / Грашина М., Дункан В. – СПб. : Питер, 2006. – 208 с.
12. ДеКарло Дуг. Экстремальное управление проектами. eXtreme Project Management / Дуг ДеКарло. – М. : Компания р.т.Office, 2005. – 588 с.
13. Инновационные механизмы управления программами развития / Азаров Н.Я., Ярошенко Ф.А., Бушуев С.Д. – «Саммит-Книга», 2011. – 528 с.
14. Капитанов В.П. Проектный процесс: управление и обоснование: Учебное пособие /, - Севастополь, ООО «Эксперт Крым», 2008. — 256 с.
15. Кендалл Д.И. Современные методы управления портфелями проектов и офис управления проектами : [пер. с англ.] / Кендалл Д.И., Роллинз С.К. – М. : ПМ Софт, 2004. – 576 с.
16. Креативные технологии управления проектами и программами : [монографія] / Бушуев С.Д., Бушуева Н.С., Бабаев И.А. – К. : «Саммит-Книга», 2010. – 768 с.
17. Куриленко Т. П. Проектне фінансування / Т. П. Куриленко. – К. : Кондор, 2006. – 208 с.
18. Кучеренко В.Р. Управління проектами в підприємницьких структурах : [навчальний посібник] / Кучеренко В.Р., Кузнецов Е.А., Маркітан О.С. – Х. : Бурун Книга, 2010. – 272 с.
19. Лапыгин Ю.Н. и др. Управление проектами: от планирования до оценки эффективности. – М. : Омега-Л, 2009. – 252 с.

Допоміжна

1. The Government Extension to the PMBOK® Guide : <http://www.pmi.org/Resources/Pages/Library-of-PMI-Global-Standards-Projects.aspx>
2. Ахметов К.С. Практика управления проектами. – М.: Русская редакция, 2004. – 272 с.

3. Бушуев С.Д., Бушуева Н.С. и др. Креативные технологии управления проектами и программами: Монография. – К.: «Саммит-Книга», 2010. – 768 с.
4. Бэджюли Ф. Управление проектами. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 208 с.
5. Верба В. А. Проектний аналіз [Текст] : підручн. / В. А. Верба, О. А. Загородніх. — К. : КНЕУ, 2000. — 322 с.
6. Воропаев В.И. Управление проектами в России. – М.: Аланс, 1995. – 225 с.
7. Гейзлер П.С., Завьялова О.В. Управление проектами. – Мн.: Книжный дом, 2005. – 288 с.
8. Грашина М., Дункан В. Основы управления проектами. – СПб.: Питер, 2006. – 208 с.
9. Керівництво з питань проектного менеджменту [Текст] / пер. з англ. ; під ред. С. Д. Бушуєва ; Українська асоціація управління проектами. — 2-ге вид., перероб. — К. : Ділова Україна, 2000. — 198 с.
10. Основы профессиональных знаний и национальные требования к компетенции специалистов по управлению проектами (НТК). - «СОВНЕТ». – М., 2004. – 127 с.
11. Пайпе С. Проектный менеджмент. – М.: Дело и Сервис, 2005. – 192 с.
12. Практичні інструменти регіонального та місцевого розвитку [Текст] : навч. посіб. / [В. А. Рач, А. Гоне, М. А. Черенкова, О. А. Зеленко, О. М. Рач, О. В. Росошанська, П. Свяневич, О. М. Куцел, Д. Літч, О. М. Медведєва, Г. С. Черепаха] ; за заг. ред. Валентина Анатолійовича Рача. — Луганськ : Віртуальна реальність, 2007. — 156 с.
13. Рач В.А. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку : [навчальний посібник] / В.А. Рач, О.В. Росошанська, О.М. Медведєва; за ред. В.А. Рача. – К. : «К.І.С.», 2010. – 276 с.
14. Руководство к Своду знаний по управлению проектами PMBoK Guide. - PMI Standards Committee. - Москва, 2004. - 238 с.
15. Руководство по управлению инновационными проектами и программами: т.1, версия 1.2 / пер. на рус. язык под ред. С.Д.Бушуева. – К.: Наук. світ, 2009. – 173 с.
16. Тернер Дж.Р. Руководство по проектно-ориентированному управлению К.: Изд-во: Гребенников Бизнес Букс, 2007. – 552 с.
17. Управление проектами : [учебное пособие] / Мазур И. И., Шапиро В. Д., Ольдерогге Н. Г. – М. : Омега-Л, 2009. – 960 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання з опанування навчальної дисципліни в межах освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» у вигляді екзамену в 2 семестрі для слухачів денної і заочної форми навчання.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою і складається з суми балів, отриманих слухачем за результатами поточного і підсумкового контролю. Завдання поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 70 балів; а підсумкового контролю – від 0 до 30 балів. Узагальнені результати поточного контролю та підсумкового випробування вносяться до екзаменаційної відомості за шкалою оцінювання ECTS і національною шкалою.

Поточний контроль теоретичного засвоєння матеріалу та оволодіння практичними навичками розробки на основі проектного підходу конкретних заходів управління основними елементами проекту - управління часом, вартістю, закупівлями, якістю, ризиками тощо здійснюється на семінарських і практичних заняттях у формі підготовки й захисту слухачем конкретного завдання.

Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового тестування слухачів шляхом відповіді на 30 питань протягом 90 хвилин. Оцінювання здійснюється за 30-бальною системою відповідно до числа правильних відповідей. Підсумковий контроль зараховується при отриманні не менше 18 балів (прохідний бал).

Узагальнені результати поточного і підсумкового контролю вносяться до екзаменаційної відомості за шкалою оцінювання ECTS і національною шкалою.

5. Засоби діагностики успішності навчання

В організації навчального процесу з опанування навчальної дисципліни застосовується поточний та підсумковий контроль.

Засоби тестового контролю застосовуються при проведенні поточного контролю на семінарських і практичних заняттях, а також підсумкового контролю при проведенні екзамену.